

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה ע"א.

עין משפט
גמ' מצוה

כרקום. (א) מתרגמין מנור [דברים כ] ב' כרקומין: **כל כהנוס.** הנמלאות בתוכה פסולות לבעליהן דאשת כהן אסורה אף באונס אבל אשת ישראל לא. הא הכא דשעת מלחמה היא וקמני אסורות דיש פנאי לבעול: **לנפך אין פנאי.** דילך הניטקף לא תקיף להו וטרוודין במלחמה: **לבעול יש פנאי.** דתקיף להו יררייהו: **מתני' מותר לומר לו הן לנו אם דמיה.** דהא לא קנו לה והוא אינו חיבי להן אלא מעות ומתיל לעיל (דף סד.) ישראל שנושה בעובד כוכבים מנה מנכר עבודת כוכבים והביא לו יין נסך והביא לו מותר: **גמ' לא והפס עליו מנה המנך.** ארנונא שהיו נותנין מתבואותיהן ומבמהותיהן (ו) עישור ישראל זה שחיבי לתת למנך יין מותר לומר לעובד כוכבים הפס עליו אומר דקא יהיב עובד כוכבים יין נסך והאי ישראל הוא פרעיה דמיה כיון דהוה מזי לסלוקי לשלמא דמלכא צוזוי כי יהיב ליה עובד כוכבים יין נסך לאו שלומיה ישראל הוא: **עול תחתי לעולר.** היכנס במקומי להפיס את השטר כמו זה יעורר צעמי (שמאל א ט.) ל"א לשון אורר שממנה על אוררות יין ושמן של מנך לגזות ולאזור: **עול תחתי קאמרם.** כיון דל"ל עול תחתי (ס) הו משמע הו במקומי וכל מאי דיהיב ליה עובד כוכבים הו כאליו יהיבנה ישראל לה בעובד כוכבים הו: **הא.** דרב יהודה לא דמילא אלא לסיפא: **אבל אומר לו מלגני מן העולר.** (א) דאפשר לסלוקיה צוזוי הלכך למיתב ליה חמרא לאו שלומיה הו: **מתני' המוכר יינו לעובד כוכבים פסק.** עמו מעות עד שלא טעמא איכא דמוקי לה משום משיכה בעובד כוכבים (א) קנה הלכך כשמודד

היינו משיכה וקנייה עובד כוכבים מנד דהוה ליה לישראל וזו גבי דעובד כוכבים בהלוואה ויין נסך לא הו עד דנגע ביה: **מדד עד שלא פסק דמיו אסורין.** דעובד כוכבים לא קנייה במשיכה דכיון דלא פסק דמיו לא סמכה דעמיה (ב) הלכך כי נגע ביה הו יין נסך דישאל. ואיכא דמוקי לה כשהקדים לו עובד כוכבים מעות לישראל ובגמרא מפרש לה: **גמ' משיכה בעובד כוכבים קונה.** אע"ג דלא יהיב עובד כוכבים דמיו לישראל (ב) משך מנייה קנייה וכן ישראל מעובד כוכבים: **פרדשני.** דורין: ולא הדרי בהו. שפיראן אלא ממשיה קניניהו המקבלין. ל"א מתשובת הגאונים פרדשני מי שיש לו כור חטיין למכור פוסק דמים ללוקח והולך לציטו ומשגר לו קב חטיין לראות כמה הן יפות ואם מעבד הלוקח אותו קב אלאו מתקיים המקח ואם אינו חפץ בהן מחזירו: **רב אשי אמר אינה קונה.** אלא בזמן מעות קנו: **דרמוס רוחא.** גסות: **ספויסא.** מוכרי יין: **מדמשכה**

יוחנן לגבי רשב"ל ופולגתא (ב) היא דר' יוחנן פרק הזהב (ב"מ מו.) ר' יוחנן סבר מעות קונות דבר תורה וא"כ לדרישין לעמיתך בנסך ולעובד כוכבים במשיכה ורשב"ל סבר משיכה מפורשת מן התורה בישראל וא"כ דרישין לעמיתך במשיכה ולעובד כוכבים בנסך והבי מוכח בצבורות והלכך משיכה בעובד כוכבים קונה כר' יוחנן ואע"ג דרשב"ל קאמר התם פ' הזהב קרא ומתניתין מסייע לרשב"ל לא משום דס"ל לרשב"ל כרשב"ל אבל מ"מ לא קשיא לר' יוחנן דרבי יוחנן דחי להו שפיר כדפי' התם ותדע דהכי הוה כדפי' דלא משום דרשב"ל סבר כרשב"ל קאמר הכי שהרי רבא גופיה פסיק פרק החולין (בימות לו.) (סג) כרשב"ל לגבי ר' יוחנן בתלת וחשיב להו התם אבל בעלמא בכל המקומות הלכה כר' יוחנן ואם היה סובר רבא כרשב"ל בהיה משיכה מפורשת מן התורה א"כ ה"ל למיחשביה התם וליכא למימר דלא חש למיחשביה משום דמתניתין מסייע ליה לרשב"ל דהא צבגי תלת דקחשיב התם איכא דתניא כוותיה דרשב"ל ואפי"ה קחשיב לה התם אלא ודאי סבר כר' יוחנן בהיה דמעות קונות בישראל א"כ לעובד כוכבים במשיכה כדפי' א"כ המקנה צהמה לעובד כוכבים כדי לפטורה מן הצבורה לרין שימשכנה העובד כוכבים ובכך סגי בלא כסף מיהו רש"י פ"י דמשיכה אינה קונה בעובד כוכבים אלא כסף דאין הלכה כר' יוחנן אלא כרשב"ל משום דרשב"ל ס"ל כוותיה פ' הזהב מדקאמר קרא ומתניתין מסייע ליה לרשב"ל וכי תימא א"כ אמאי לא חשיב לה בהחולך צבדי הנהו תלת ז"ל משום דהיה דהובז משיכה קונה קא"ל רשב"ל פ' שני (א) צמיה דר' אשעיא וצפ' החולך אינו זוכר אלא הנהו דקאמר רשב"ל שמייה דנפשיה דר"ג לא קא חשיב מילתא דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף דפ' השוחט (חולין דף קט.) משום דמשמיה דלוי קבא אמרה רבי שמעון בן לקיש (ב) והרואה לחוש לדברי רש"י ור"ת המקנה צהמה לעובד כוכבים לפטורה מן הצבורה לרין שיתן העובד כוכבים כסף וגם משיכה בעובד כוכבים בסימטא או לרשותו של עובד כוכבים שהוא שלו ואם אין לו רשות לעובד כוכבים מקנה לו הישראל חדר צביתו והעובד כוכבים יעול ויפתח צבדיה קני ליה לרשותו כדאמר בגיטין פ' הורק (דף עו.) ומיחוד ותפתח ואח"כ ימשך העובד כוכבים הצהמה לחותו חדר ובצבורות פ"ק (דף ג.) פליגי אמוראי מה לרין שיקנה העובד כוכבים מן הצהמה איכא מ"ז שרין שיקנה דבר שעושה אותה טרפה ואיכא מ"ד אפי' אזנו ונראה להחמיר ולהקנות לעובד כוכבים דבר שעושה אותה טרפה כגון הריאה והראש מן הצהמה או מן העובר כשהיא מעוברת אמנם א"ל שיתן העובד כוכבים מעות שזה הראש והריאה אלא סגי שיקנס צפרותה ואע"פ שזוה יומר כפליס אפי"ה אין לחוש משום ציטול מקח שאנן סהדי שהישראל גמר ואקני לעובד כוכבים כדי להפטר מן (ב) הצהמה: **שקילין.** זוזי מינייהו והדר ביילין אהו בו' ואי ס"ד משיכה בעובד כוכבים קונה מדמשכה עובד כוכבים קנייה בו' א"א צריבא דביילין ורמי אגמא דעובד כוכבים. פירוש אבל לעולם משיכה בעובד כוכבים קונה כדפי' והקשה ר"ת כיון דמשיכה בעובד כוכבים קונה אס כן מעות אינם קונות ואם כן מה היה מועיל המעות שהיו נותנים מתחלה מ"מ הו יין נסך צרשותו של ישראל מיד שנגע בו ועדיין אינו של עובד כוכבים עד שימשכנו כיון דמשיכה קונה ולא מעות ומיד שנגע בו העובד כוכבים נעשה יין נסך צרשות ישראל

ורמיניהו עיר שבבשוה כרקום. וא"ת למאן היא מיירי לאמר גמר המלחמה דלא יש להם פנאי וי"ל דמשמע בכל ענין אפי' קודם גמר המלחמה: **הא לא דמיא אלא אפי"ה אב"ל** אומר מלגני מן העיוצר. פי' רש"י משום דבינו יומילא דכי א"ל הכי מותר משום דמזי לסלוקי צוזוי מן העולר וא"כ כי נמי יהיב העובד כוכבים יין לעולר לאו שלמות לישראל קא עביד ומשו"ה שרי (א) כי הא"ל גוונא אבל כי א"ל עול תחתי משמע הלשון היה תחתי במקומי וכל מה דיהיב כאליו יהיב ישראל דמי דהא במקומו הוא כפ"ה ול"ו דא"ל פשיטא דמלגני מן העולר משום דמייירי דיכול לסלקו לכן ג"ל שהישראל חייב למנך יין (ב) (נסך מ"מ שרי כי א"ל מלגני מן העולר משום דמשמע ה"ק ליה סלק אותה צמה שכול אבל אינו מלווה לו לפרוע יין נסך ולכך שרי אפי' לא מזי לסלוקי צוזוי אלא ציין נסך ואפילו הקדים לו דינר ואמר לעיל (דף קד.) דאסיר גבי פועלים הכא שרי דהתם היינו טעמא משום דהוה מקדים לו הדנין בצביל שיתן מיין נסך לפועלים אבל הכא קא"ל שסלקנו צמעות אס יכול הלכך לא חשיב כפורע (ג) יין מיין נסך אבל כי א"ל עול תחתי הו כמו שא"ל פרע למנך תחתי כמו שאני חייב לו יין וגמלא פרע צוזוי מיין נסך ואפילו לא הקדים לו דינר אסור מטעם דפירשמי: **אמר אמימר משיכה בעובד כוכבים קונה תדע** דהני פרסאי משרדי פרדשני להדדי ולא הדרי בהו רב אשי אמר (ד) לעולם אימא לך משיכה בעובד כוכבים אינה קונה והאי דלא הדרי בהו דרמות רוחא הוה דנקיטא להו אמר רב אשי מנא אמינא לא מדאמר להו רב להנהו סבורא כי בייליתו במרא לעובדי כוכבים שקלו וזוי מינייהו והדר כילין להו ואי לא נקיטו בהדייהו וזוי אויפנהו והדר שקילו מינייהו כי היכי דתייהו הלוואה גבייהו דאי לא עבדיהו הכי כי קא הו יין נסך ברשותיכו קא הו וכי שקילתו דמי יין נסך קא שקילתו ואי ס"ד משיכה בעובד כוכבים קונה מדמשכה

ומה שמביא ראייה מפרדשני דפרסאי אין זה כ"א אמתלא בעלמא שמנהג אבותיהם מן הפרסיים שאינם חוזרים אחר המשיכה ש"מ שכן הדין: **פרדשני** דורוונות ויא הדרי בהו. אלמא קנהו במשיכה ל"א מתשובת הגאונים מי שיש לו כור חטיס כו' (ב) פי' צבונט' זה עיקר דלישנא קמא קני צמתנה הוא והוא צא לומר דמשיכה קונה במקח וממכר ואורי"י דאפי' למ"ד אינה קונה כרב אשי בצמון ד"מ כגון דליכא כסף אבל במליאה ומתנה דליכא כסף כ"ע מודו דקני במשיכה או בהגבהה: **רב אשי אמר משיכה בעובד כוכבים אינה קונה.** לא לדיחויא בעלמא קאמר רב אשי הכי אלא לפי האמת כדמוכח במסכת צבורות פרק ז' (סג.) דקאמר רב אשי מדרישא משיכה אינה קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה אלמא הכי ס"ל לרב אשי הלכך ל"ג במילתא דרב אשי לעולם אימא לך פ"ת דאע"ג דרב אשי בתרא הוה לית הלכתא כוותיה בהאי אלא קי"ל כאמימר דאמר משיכה בעובד כוכבים קונה דס"ל כר' יוחנן כדפירשית והלכה כרבי

צו א מיי פ"ח מהל
אסורי ביאה הלכה כו
סמך לאין קנה טושי"ע
אה"ע פ"ז סעי' י'
צ"ח ב מיי פ"ג מהל
מחללות אסורות
הלכה כ סמך לאין קמה
טושי"ע י"ד ס' קלב סעיף
ג:
צ"ח ג מיי שם הל' כ
ועין בהשגות ובכסף
משנה סמך שם טושי"ע שם
סעיף ה:
ק ד ה מיי שם טושי"ע
שם סעיף ו:
קא ו מיי שם הל' כג
טושי"ע שם סעיף ז:
קב ז מיי פ"ח מהל
ומיה הלכה די סמך
עשין פב טושי"ע ח"מ ס' ק
קלב סעיף ג בהג"ה:

(א) כמותו כו. (ב) כסדר
השנה מותרים לומר לו.
(ג) נלקמן ע"ב. (ד) ובכורות
י: (ה) נשמת דל. (ו) נמי
רש"י כמותו כו. ד"ה כוכבים
ולע"ק. (ז) רש"י מ"מ
(ח) נוע"ע חסי' יבמות לו.
ד"ה הלכתא.

הגהות הב"ח
(א) במשנה אומנין ישראל
כילי ומיפת של ממקח:
(ב) גמ' רב אשי אמר
(ג) ולעולם אימא לך תב"מ
ונו"כ תפוס' לא גרס
ליה וכן משמע בפשי'
שליטנו: (א) רש"י ד"ה
כרסות מצור מתרגמינן
כרכומין ד"ה כל וכו'
הוא הכל: (ה) ד"ה לא
והפס וכו' ומנהגותיהן
העישור למנך וישראל
זה וכו' ואע"ג דקא יהיב
ליה האי עובד כוכבים
יין נסך והאי ישראל פרע
ליה דמיה: (ס) ד"ה עול
והי עול תחתי משמע ל"ל
ומתם הו ממקח: (ז) ד"ה
אבל וכו' מן העולר
דכיון דאפשר לסלוקי צוזוי
אי בני למיתב ליה:
(ח) ד"ה המוכר וכו'
בעובד כוכבים קונה הלכך
כשמודד היינו משיכה
וכו' והנה ליה: (ט) ד"ה
מדד וכו' לא סמכה דעמיה
שיכול להעלות דמיו
הדיב הלכך כי נגע וכו'
מעות לישראל ואי"ה כל
דמן שלא פסק לא
סמכה דעמיה דעובד
כוכבים ובגמרא מפרש
לה: (י) ד"ה משיכה
כי לישראל מוכי משך:
(י) תופ' ד"ה הא לא
וכי ומ"ה שרי רב פ'
האי וכו' דמשמע דה"ק:
(כ) בא"ד כפורע חובו
מיין נסך: (ל) ד"ה
פרדשני וכו' חטיס כו' כך
פי' בקונטרס: (מ) ד"ה
רב אשי וכו' ופולגתא
דדרי יוחנן ורשב"ל
היא פ' הזהב: (נ) בא"ד
קא"ל רשב"ל פ' שני
דבכורות משמיה דר'
אשעיא: (ס) בא"ד
להפטר מן הבכורה
הסוד:

מוסף רש"י
כרקום. מנור מתרגמין
כרכומא (בכורות כו.)
פסולות. אסורות
לבעליהן דאשת כהן
אסורה ביהוה (סו.)